

ГЫРЫҖЛАСОС
ГРАМОТАО
ВЕЛОДАН ШКОЛАЫН

ЈЕДИНОЈ ПРОГРАММА
(ВУЖОДОМА РОЧ ВЕЛЫО)

Н. К. П-са
учебној секторон
вынеодома.

Г.П.Б ка обяв. экз.
Лнгр. 1931 г. 1
Акт № 2199

1931
СЫКТЫВКАР—НОМІ ЊИГА ДЕҖАНИН

Единая программа для занятий со взрослыми
в школе грамоты (для города и деревни).

Утверждено учебно-метод. сектором Н.К.П.

Отпечатано в типогр. Коми
Госиздата в кол. 2000 экз.
Зак. № 3797 Облит № 242
г. Сыктывкар—1931 г.

Тажö программаыс лезгö indöd. тујö карјасын да өиктјасын гырыз војтырöс грамотаö велöдöмјас культ-армеечјаслы.

Грамотаö велöдан школајас возын сулалан могјас.

Грамота сөтан школа лöб медвоzza шупöдöн гырызöс велöд ин сөтөмаын. Мöд шупöд лöб-нын гырысјаслөн начал-нöј общеобразовательнöј школа (малограмотнöјјаслöч школа).

ВКП (б) XVI сјезд культстроительство куза шуис тащöм тор:

XVI сезд предлагает всем партийным организациям и профсоюзным фракциям пропитать всю культурно-просветительную работу союзов коммунистическим содержанием, борясь против малейших попыток оторвать ее задачу от задач соц. строительства и решительно преодолевая вней элементы аполитичности и узкого культурничества.

Партја XVI сјездлөн тајö шуöмыс гырыз јöзöс грамотаö велöдöмын тујвиз.

Грамотаö велöдöмын карын да өиктын медвоzza мог — кыскыны велöдчысјасöс социалистическöј строительствöд да воспитател-ны сознательнöј да тајö ыжыд ужас возмöстчыс војтырöс.

Тажö могсö олöмö пöртöм могыс грамота сөтан школалы колö, мед најö активнöја отсависны общественно-политическöј олöм-с: отсавны налы шедöдны коммунист нога мировозрөннö:

Мөд-кө, велөдны најос лыддыны, гижны да артавны; коймөд-кө, грамотаас велөдчөм бөрын мед-ескө велөдчыг воң ачыс жонмөдис, паскөдис ассыс грамотасо газет-ныга лыддымөн, библиотекао да лыддысаи керкао волөмөн да малограмотнојјасос велөдан школаи велөдчөмөн.

Лыддыны, гижны да артавны велөдны колө сешөм материал вылын, мед-ескө велөдчыг регыдөн да вежертөмөн богтис социалыгическөј строительствөб.

Та вөсна быд пөлөс велөдчысөлы колө школаи велөдөмсө јитны общественно-политическөј олөмыскөд, карса, сиктса, завод-фабрикаса, колхозса олөмыскөд. Велөдан матерјалсө богтны СССР олөмыг дај өтшөщ-и ас гөгөрсө олөмыг.

Грамотаө велөдан школаи колө щөщ нуөдны ас рајонас сотсиализм течан ужсө — фабрик-заводын, колхозын, совхозын, кооперативын — уж производительност кыпөдөмөн, сотсордјыгөм паскөдөмөн, ударничество, общественној букөир, воча промфинпланјас организујтөмөн, клубјас, детсадјас, өтувја гојанинјас, јаслыјас лөгөдөмөн, советјасө бөрјыгөмын отсөөмөн, зајомјас разөдөмөн да с. в.

Грамотаө велөдан школалөн учебној план.

Грамотаө велөдан програмаыс арталөма 288 час вылө (нолыг чукөртчыны быд декадаө, быд чукөртчөмө 3 час велөдны; велөдчыны 8 төлыг).

288 чассыс гижны, лыддыны да артавны велөдөм вылө пуктыгөсө 216 час да 72 часыс политчасјас вылө. Грамотаө велөдан школаи велөдчөмыс муно орјавтөг во чөж.

Тажө час лыдыс колө јик неграмотнојјөс велөдигөн. Неуна лыддыны кужысөјасос велөдигөн час лыдыс ещажык ковмас.

Школалөн да велөдчысөјаслөн общественно-политическөј уж нуөдсө индөм час лыдыс торјөн.

Велодны заводигтӧч велодысла ковмас вӧчны календарнӧй производственнӧй план. Плансӧ колӧ лӧвӧдны политчас программа сертӧ, меставывса услови-
-жӧяссӧ да группалыне запросяссӧ тӧдмӧдалӧм сертӧ. Серт, уж нуӧдигӧн (велӧдчигӧн) плантӧ ковмас кыт сурӧтӧи вежлавны ӧнија кадса общественно-политичес-
-кӧй могјас сертӧ.

Планыс кокнӧдас велодысла артавны: мыј вӧчӧ-
-ма* куцӧм уж вӧчтӧм-на, кычӧи колас час лыдсӧ бур-
-жыка. Исползујтны да с. в.

Общественно-политическӧй соријјас куџа программа*

Тӧдмӧдан тема.

ВКП (б) XVI Сјезд

а) Мирӧвӧй капитализмлӧн ыждан-пазкалапн кризис да СССР-лӧн капитализм странајаскӧд олӧм (внӧешнӧй положеньнӧ).

б) СССР-ын гырыс ӧдјасӧн социализм течӧм да пыщкӧсса олӧмыс (внутреннӧй положеньнӧ).

в) Мијан быдмӧмын ӧкыдторјас, классјаслӧн тыш да социализмлӧн став фронт пагтана наступленьнӧ.

г) Ленин тујвиџ вӧсна партиалӧн вермасӧм.

д) Лыкбезса школајаслӧн XVI сјезд шуӧмјас сертӧ общественно-политическӧй могјас.

Медвоџа тема.

Классјас да классјас кост тыш:

а) Мыј вӧсна тышказӧ робчӧй класс.

б) Кычӧи лӧи робчӧй да крестана кост сојуз.

в) Социализмӧ вужан кад.

2 ӧд тема.

Промфинплан да пјатӧлетна вӧсна вермасӧм.

а) Социалистическӧй индустриализација да пјатӧлетка.

б) Профсоюзјас воџын реконструктивнӧй кадӧ су-
-лалан могјас.

3-öd тема.

Вөр промышленноет паскөдөм да вөрлеңдөм.

Сіктса өвмөс коллективизирүјөм:

- а) Сіктса өвмөслөн социализмө пыран тујыс;
- б) Коллективизатсіја куға моғас да дорэыв, колллективизатсіја подув вылын кулакөс кың классөсбырөдөм.

4-öd тема.

Сөветјаслөн коммунизм өөсна вермасөм.

- а. Пролетарјат диктатура.
- б. Став фронт паггала социалистическөј наступленнө нуөдан моғас да сөветјас.
- в. СССР—ужалыс војтырлөн ас вөлаа котырчөм;
- г. Гөрө арміја да СССР-өс дорјөм.

5-öd тема.

ВКП(б)—Робочөј класслөн партија— став ужалыс војтырлөн журнуөдыс.

- а. Партија да класс.
- б. Компартија да массөвөј организатсіјасөдн вескөдлөм.
- в. Партијалөн Ленин тујвиң өөсна вермасөм.
- г. Партијаса шленлөн объеканиөстјас.

6-öd тема.

Культура кыпөдөм; кадрјас лөөдөм.

- а. Культура револутсіја.
- б. Нывбабалөн мезмөм да вьл оласног.
- в. Јенлы ескөмлөн классөвөј сущностыс да кыңи колө ськөд вермағны.
- г. Социализм стрөитыс кадрјас лөөдөм.

7-öd тема.

Ставмувывса коммуна өөсна.

- а. СССР—ставмувывса ужалысјаслөн вынкүтөд
- б. Ставмувывса пролетариат револутсіја да коммутери

8-öd тема.

**Мыла да кызі нуёдөё сотсордъёём: кызі ми кутам
ордъёёны.**

9-öd тема.

Сөветјасө бөръёём да мијан сөветлөн мојјас.

10-öd тема.

Профсојузјас, налөн уж да мојјас.

11-öd тема.

Октябрса револьутсіја лун да мијан мојјас.

12-öd тема.

1905 öd воөа револьутсіјалы 25 во тырём.

13-öd тема.

**Промтөвар да сојан јуан көлуј ужалыс јөзлы лөөдөём,
кооператсіја да мијан мојјас сіјө ужын.**

14-öd тема.

Мувиқ хот јылыө.

15-öd тема.

Нань, шабди да государствоён мукөдтор чукөртөм.

16-öd тема,

Мијан колхозөс вынеөдөём.

Лікбезса став школајасыс тајө індөм темајас кынзі аслас ужө сујө быд көзајственнөј да політическөј кампаньө.

Індөм темајасө велөдөём көлө јитны нуөдан кампаньөјаскөд.

II. Лыффыёны велөдан программа.

Сорни төдмалөм. Сорни куза төдмалөм. Сорни-кузаыс өти кыв торјөдөм. кывјос слогјас вылө торјөдалөм. Слог торјалө торја шыјас вылө: төдмавны шы да шыпас.

Төдса шыпасжасын лбедны кыв, жеңидик борны куза слогжас вылө јукломөн, лыфдем да лыфдемторсө гөгөрвоём. Зон кывжасөн лыфдем.

Букварыс лыфдысөмкөд өтщөщ колө лыфдөдавны плакатжас, вывескажас, объявлениежас, газет нимжас лыфдем.

Нигаыс, газетыс гөгөрвоанаторжас да гырыс шыпасжасөн гижөмтор зон кывжасөн лыфдем.

III. Гижны велөдөм.

Писменнөј шрифт вылыс сознательнөја списывајтөм. Печатнөј шрифт вылыс сознательнөја списывајтөм.

Төдса кывжас да жеңид борныкузајас тетрадь гижөм. Јуаганжас вылө зольаник вистжас гижөм.

Анкета тыртөм, адрес, школаын велөдысжаслыс список, профсоюзса шленжаслыс список, нига список да мукөд пөлөс списокжас гижалөм. Росписка, доверенност, шыөдчөм, жеңидик пизмө, стенгазетө заметка гижөм. Орфографја боксаң колө бура төдмөдны со мыјжас:

1. Шыпасжас колавтөг гижны;
2. Ыжыд шыпассаң гижөм—овжас, нимжас (морт ним, ју, кар да с. в), чут бөрын выл борныкузајас гижөм;
3. мөд виқө кыв вужөдөм;
4. чут течөм.

IV. Артавны велөдөм.

Төдмөдны арабскөј да римскөј лыдпасжасөн. Лыфдысөны да гижны кык паса лыдпасжас; сјө-жө лыдпасжассө щөтки вылын пуктэвны. Гижөдтөг да щөткитөг артаөм. Мыј петкөдлө „О“ (ноль) лыдпасжас гижалигөн.

Щөтки вылын содтөм да чинтөм. Кујим паса лыдпасжас лыфдем да гижөм. Уна паса лыдпасжас (много значные) лыфдем да гижөм. Гижөд вылын кујим пөвса лыдпасжас содтөм да чинтөм.

Метрическӧй мерајасӧн тӧдмалӧм (метр, километр, грамм, килограмм, тсентнер, тонна, литр, гектар).

Прӧцент жылыс тӧдмӧдӧм. Кокнидик диаграммајас лыдфыны велӧдӧм.

Программа бердӧ индӧдјас.

Грамотаӧ велӧдигӧн школалӧн меыжыд могыс— кыпӧдны велӧдчысјаслыс общественно-политическӧй воспитаньӧ да кыскыны најӧс социализм строитӧмӧ.

Тајӧ ужыс нуӧдгӧ тајӧ:

1. Политчас дырјӧ велӧдыс сорнитӧдӧ велӧдчысјасӧс общественно-политическӧй темајас жылыс. Та велӧд пуктысӧ 72 час. Индӧм грамота сертӧ политвоспитаньӧ быт нуӧдгӧ быт лыкбезса школаын. Тајӧ программасӧ поӧ вержыштавны местнӧй условјӧјас сертӧ.

2. Общественно-политическӧй воспитаньӧтӧ куш сорны нуӧдӧмӧн он вермы тырбура дујны. Став уж велӧдӧмын колӧ јитны общ.-политическӧй воспитаньӧкӧд. Лыдфысан, гижан да артаган материалсӧ колӧ бостны ас гӧгӧрса олӧмыс. Став велӧдӧмыс меыд кыпӧдис велӧдчысјаслыс тӧдӧмлунсӧ, общественнӧй олӧмсӧ коммунист ногӧн гӧгӧрвоӧм.

Тајӧ велӧдӧмыс ј педагогика боксан лоас вескыд. Велӧдчысјаслы ас гӧгӧрса олӧмыс бостӧм материалыс гӧгӧрвоанажык, кыпыдажык велӧдчӧмыс мунӧ дај регыдӧн, кокнида велалӧны лыдфысны-гјжны.

3. Велӧдчысјасӧс быт колӧ тӧдмӧдны политпроектучрежденьӧјас ужӧн (лыдфысан керка, клуб, библиотека), јитны велӧдчӧмсӧ најӧ ужкӧд; меу школа помалӧм бӧрын велӧдчыс јитӧдсӧ воӧд нуӧдис, ез еновтчы лыдфысан керкаын нуӧдан ужыс. Тајӧ јитӧдсӧ поӧ панны сјӧ: арвелӧн ветлыны клубӧ, лыдфысан керкаӧ кино виӧдны, лектсја кывзыны да сјӧ воӧд; сесса лыдфысан керка пыр, клуб пыр лӧсӧдны ескурсияјас заводӧ, совхозӧ, муӧејӧ.

4. Школа (велөдчыг котыр) төдмалёны сөветлыг да сiјө сектсiјажаслыг колхозын, кооперативын да с. в. уж нуөдөм.

Политчас нуөдигөн велөдчыгјас велодыкөд сiјө уж пунктөм јывгыс сорнитөны, өткө, ужсө быд боксаң төдмалөм могыс, мөдкө, ужас јитчөм могыс да сiјөс бурмөдөм могыс. Сiң-жө төдмалёны партијнөј, проф-сојузнөј, общественнөј организатсiјажас ужкөд.

Шуам, колхозкөд, совхозкөд, партјачејкакөд, комсомолечјаскөд јитчөмөн велөдчыгјас отсөбөны нуөдны культпоход, сөветө бөрјыгөмјас, сотсөрдјызөм, вөрле-рөм өдөдөм куца да с. в.

Мыјөн велөдчыг бура төдмалас, гөгөрвоас общественнөј организатсiјажаслыг ужсө, позө өткөн велөдчыгөс индыны разјаснителнөј уж нуөдны горгас, сугед ордын да с. в. шуам, колхозө пырөм јылыг, контрактатсiја јылыг зајомө гiжөм јылыг. Тајө ужсө лөсөдө школа, быд ужө индөм јортлы сөтө заданнө, кывзө налыг отчот. Торја уж помалөм бсрын школа либө велөдчыг котыр вөчөны организатсiјажас воцын отчот.

Велөдчыгјаслы либө политчас нуөдыслы колө төдмалыны велөдчыгјаслыг запросјас да настројеннө-јас, сы сертi i пунктыны асгыныс разјаснителнөј ужсө.

Пример, өиктын кыптiс кущөмкө кулатскөј агитатсiја. Велөдчыгјас ас костаныс сорнитөны та јылыг. Велөдчыглы колө кыпөдны школасө (велөдчыг котырөс) коммунист нога разјаснителнөј ужөн паныд сувтны классөвөј враг вылазкалы паныд.

Быд сорни полит-уж јылыг колө нуөдны сiң, мед велөдчыгјас ез дөзмыны—оз ков сорнитөдавны вывти дыр, мед ез ло лектсiја лыфдөм, мед велөдчыгјас сорнијас агныг щөщ участвуйтисны.

Шуам, сорни нуөдгө религiја јылыг; материал колө бөстны школаса, өиктса либө матi гөгөр өиктса олөмыс. Классөвөј тыш јылыг сорни нуөдигөн факт-

жассо колө бөгтнү местнөй кулакјас, попјас „ужыс“
Колө мед велөдчысјас агныс коргісна прімерјас да
фактјас ас гөгөр олөмөс.

Тақі ужалөмыс кокнөдө велөдчысјаслы гөгөр-
воны олөмөс лоанторја сө. Политчас оз ков торјос-
ны мукөд школаса ужыс—лыффысөмө, гіжөмө, арталөмө
велөдөмыс. Политчас нуөдігөн колө школаас щөщ кыс-
кыны торјөн-торјөн велөдчысјасөс.

II. Лыффыны велөдчөм јылыс.

Лыффыны велөдны заводттоқ колө велөдчыс-
јасөс төдмөдны сөрні ногнас. Горні зоннас торјано
сорнікучајас вылө, сорнікуча торја кывјас вылө,
кыв—слөгјас вылө, слөг—торја шыјас вылө.

Мукөд велөдчө неладнө вөчө сіјөн, мыј заво-
дтө лыффыны велөдны пырыстөм пыр шыпассаң
сорні торјалөмсө төдмөдтер.

Торја шыпасјассаң велөдөмыс вайө сөмын вред.
Зон кывјассаң лыффыны велөдөм бара-жө зев сөкы-
да гөгөрвоана велөдчысјаслы. Лыффыны велөдөм
колө нуөдны слөгјас лыффөмзаң.

Велөдчылы колө віқөдны, мед велөдчыс, өткө,
лучкі лыффыс да лыффөмсө мед гөгөрвоис. Сөмын та
бөрын велөдчыс вермас вужны нґга-газет лыффөмө.

Мед лыффанторјыс вөлі гөгөрвоанажык дај ве-
лөднысө кокнөджык, поңө лыффантор јылыс лөсөдны
картїнајас.

Грамотаө велөдігөн зев ижыд кокнөд сөтө вун-
даган шыпасјас јөртөд (разрезная азбука). разрезнөй
азбукаөн велөдчысјаслы зев гөгөрвоана поңө петкөс-
лыны сөрні торјалөм (сорнікуча. кыв, слөг шы) са
сорні артмөмсө. Быд велөдчыслы колө лөсөдны раз-
резнөй азбука.

Лыффыны велөдігөн зев бур отсөг сөтө мас-
сөвөј газет. Өткө, ловчөдө, кокнөдө велөдөмсө, мөс-
кө, төдмөдө өлөмас лөмторјасыскөд. Велөдчїгөн га

чет лыффымыд велөдчыгө велөдө воңо ыло сјос лыффыны,—школа помалөм бөрын велөдчыг кутас ачыс-нын суңдны да лыффыны газетјастө.

Велөдчыјасөс велөдиг чөжыс колө индавы лыффыны библиотекаын, лыффысан керкаын; мед і школасө помалөм бөрын најө ез воштыны јитөд тајө культ-провет. учрежденьнөјаскөд. Сиң-жө колө индыны велөдчыјасөс ас ным ыло газет-нига суңдавны.

III. Гіжны велөдөм јылыс.

Велөдны гіжны школаын колө таң:

а) даз гіжөмыс (нигаыс, газетыс) тетрадө спишитөдавны, б) лыффөм серти ас науқон гіжөм; в) ас-сан лөбөдөмтор гіжөм.

Нига ылыс спишитөм воңын колө гіжөдсө бура лыффөдны, медым гөгөрвоисны гіжанторсө. Ниөти кыв, ниөти горникуча мед ез вөв гөгөрвотөм, велөдчыјаслы, мед төдтөм шыјасыс ез веккавы.

Та бөрын вујоны лыффөм бөрын памјат куча гіжөмө.

Таңи гіжны велөдигөн оз-на ков велөдчыјасөс дугөдны горникучајасын да кывјасын слухөвөј да зрительнөј анализ вөчөмыс. Ас науқон гіжан навик өкмөмкөд өтщөщ колө вужны медгасө слухөвөј анализ ыло (ферт, щөщ зрительнөј анализсө оз ков қикөз бырөдны). Велөдчыјасөс колө велөдны кылөм серти казавны кывјыс торја јукөнјас.

Ас науқон гіжны колө велөдны фелөвөј гіжөдјассан; адрес гіжөм, анкета тыртөм, шыөдчөм, доверенност, ескөданпас, пөгмө гіжөм да с. в.

IV Артавы велөдөм.

Грамотаө велөдан школаын артавы јона оз велөдны, мед сөмын арталөмлыс ногсө велөдчыгыс гөгөрвоис. Велөдны заводитигас ковмас бөгтны посны хыдјаса гөгөрвоана материал, ас олөм гөгөрыс. Бө-

рынжык-нын почас гает-нигаыг материалсо бостны.

1-гаы 9-өз лыдпасјасөн төдмөдигөн колө лөбөдны лыдпас јөртөд, почө отрывнөј каъендарыг чукортны.

Кык паса лыдјас төдмалигөн колө бура индыны разрадјас велөдөм вылө (једнитсаяс—1-је разрад, фсаткајас—мөд разрад). Бура төдмөдны кор да кыт-чө гјжө ноль—„0“.

Гырыг лыдпасјас велөдигөн почө кыкнөдны төд-малөмсө дөска вылө тащөм табытса гјжөмөн:

Гурс	Go	дас		= 3,052
3	0	5	2	

Тащөн гөгөрвоана лөб 1 „0“ (ноль) төдмалөм.

Содталөм да чинталөм төдмалигөн колө војдөр лыдјассө (числа) бөстны куш дасјасөн лөбө куш воја-сөн. Сы бөрын бостны сещөм лыдјас, мед содталигөн быд разрадын 9-ыг уна ез ло: пример, 243+352; Тајјас бөрын мунөны сещөм лыдјас, көні содгигөн лөб дас једнитсаясуна (289+761) Медбөрын бостны сещөм лыдјас, көні шөрас ем „0“ (103+199) да с. в.

Содтөм да чинтөм колө гјжны столбикөн $\begin{matrix} +323 \\ +435 \end{matrix}$ строч-кабн решитчыны колө сөмын сы раді, мед велөдчыг кужис щөщ-і сјзі решитчыны.

Прөцентјасөн колө төдмөдны сы могыс, мед гө-гөрвоисны—сылыг значеннөсө да кужисны лыдфыны нига—газетыг. Сјз-жө і диаграммјас јылыг, диаграм-ма вөчөм вылө кад оз тырмы. Сөмын мед велөдчыг-јас кужисны сјјс лыдфыны нигаыг—газетыг.

Арталөм велөдигөн лыд материал колө бостны по-литчас темајасыг да лыдфыны, гјжны велөдан мате-риалыг.

Медбур отсөг арталомо велөдигөн бетас щөтки. Откажасс вегөдигөн культурмејтслы оз-кө сур даз вө-чөм щөтки, колө лөсөдны көт ас вөчөмөс, артельөн велөдчыгаскөд вөчны.

Грамотаө велөдан школаө велөдчыгасөс бөстөм јылыө.

Кодөс позө шуны неграмотнөјөн?

1. Öтi-кө—нөтi лыддыгны да гижны кужтөмјас-сө, лыбө кодјас куш шыпас төдөны да лыддыгнысө оз кужны. 2. Мөккө, сецөмјассө, кодјас кужоны сө-мын лыддыгны, а гижны оз саммыны.

Школаө лыбө группаө велөдчыгасөс бөстигөн колө кутны классөвөј принтсип - медвоз бөстны робо-чөјөс, батрак, бөфнак, колхозныкөс да налыг семја-јас. Уна-кө лөб велөдчыны окотгыгө јөз, велөдыглөн мөг:

а. Котыртны группајасө арлыд серти, грамота серти да естсiально бытовөј услө-јө серти;

б. Вөчны велөдчыгаслыг список, сы бердө пук-тыны велөдчыгаслыг медвозда велөдчан ужнысө, медым бөрын позис төрмавны кыдi вежгис велөдчыг-лөн самыс.

Арлыд велөдчыгаслыг төмалөны најө вiзталөм серти; велөдчыгассө-кө индө кущөмкө организатсiја—сiјөн бетан документ серти.

Јона кокныда велөдом мунас өткоф арлыда груп-пајасын.

Уна-кө лөб велөдчыгыс, медвојдөр колө бөстны зiк неграмотнөјасөс.

Кодi кужө лыддыгны да оз куж гижны, сецөм-сө торја группаө котыртны.

Мед егко группајасын лөисны өткофжык јөз, бөс-тiгас колө төдм в-ны емөг-ө лыддыгны, гижны ку-жыгјас,— кодi кушөма саммө.

Төдмавны колө буква серти: бетны лыддыны медвозда лыгбок, сега мөдсө, i сiд, воқө. Код лыст-

бок велөдчыз медгөкыда лыфдас, списокас пасыны-
рик кужтомјас бара жө торјөн пасыггөны.

Гіжны велөдчыны пырыгылыг колө төдмөдны гіж-
ны кужанлунсө. Щоктыны гіжны асгыс ым-овсө,
кушөмкө жеңыдик сорні куза.

Тақи мунө төдмалөм, а сөгга группајесө велөд-
чысјасөс торјөдлөм.

Бур лоо группајас лөгөдны сотсіально-бытовөј
условје герті. Прімер, батрачкајас—аслас группа,
слугајас бара жө торјөн, гортса уж нуөдыс нывбаба-
јас—торјөн-жө. Тақөн јуклігөн группајасө вегкаласны
өтік кадө прөст іөз, сы вөсна школаө волан кадсө
группајаслыс кокніджык лоө лөгөдны, дај велөдчө-
мыс рөвнојажык кутао муны.

Грамотаө велөдөм бөрын уж нуөдөм.

Велөдыс воқын сулалө мог—грамотаө велөдөм
бөрын кыскыны велөдчысјасөс воқө велөдчөм вылө.

Школа грамота помалөм бөрын велөдчысјас ву-
жөны малограмотнөјјасөс велөдан группаө (емкө сецө-
мыс, абукө—котыртны вель группа). Грамотаө велө-
дан школаын ужыс нуөдгө во чөж. Сы вөсна груп-
паныс группаө вужөмыс мунө орјавлытөг. Оз-кө поз-
өвілаө лөгөдны кыкнан группасө, лыфдысан керкас,
клубө котыртны кружок.

Ив. № 4872.

15760

	Комп-3
--	--------

	3-1657
--	--------